

Verslag Werkgroep Onderwijssemantiek

Datum: 19 november 2025

Aanwezig: Elsbeth Schuthof, Engelen de Jong (beiden DUO Centraal Datamanagement), Jos van der Arend (Edustandaard), Maarten de Niet (Kennisnet, FORA/ROSA), Jacob Molenaar (extern adviseur), Brian Dommissie (Kennisnet, ROSA)

Afwezig:

Agenda en stukken te vinden in: [2025-11-19 Redactieteam bijeenkomst](#)

Agenda:

1. Mededelingen/aanvullingen op agenda/verslag en acties
2. Voortgang implementatie nieuwe beheeromgeving (Jacob/Brian)
3. Operatie Stofkam (Jacob)
4. Redactionele statussen
5. Spelregels/attributen aanpassen aan NL-SBB
6. Van Redactieteam naar Werkgroep Onderwijssemantiek
7. FORA Begrippenkader
8. Lopende zaken
9. W.v.t.t.k.

1. Mededelingen/aanvullingen op de agenda/verslag en acties

Actie 202412-02: *Proces voor wijzigen van bestaande begrippen dan wel het aanmelden van nieuwe begrippen voor het ROSA Begrippenkader incl. formuleren is nog niet verder opgepakt. Jos maakt het voorstel en bespreekt dit met Brian. Daarna leggen we het voor aan de andere leden alvorens het te publiceren via Edustandaard.*

Zie het bestand dat Jos in de map van deze bijeenkomst heeft geplaatst en naar aanleiding van de discussie en input ook heeft aangepast: [ROSA Begrippenkader RfC versieJ.docx](#)
Jos en Brian gaan ervoor zorgen dat dit formulier via Edustandaard beschikbaar komt.

2. Voortgang implementatie nieuwe beheeromgeving

Op 13 november hebben Jacob en Brian een afspraak gehad met Remco de Boer en Toine Schijvenaars van ArchiXL over de publicatie van begrippenkaders op diverse plekken (zie verslag vorige keer).

De bedoeling is dat de publicatie in de ROSA op 5 december in een testomgeving beschikbaar is en dat we als we alles getest en goed bevonden hebben dat die nog in december ook live zal gaan. Publicatie op onderwijsbegrippen.nl (via BegrippenXL) zou idealiter dan ook gereed moeten zijn, maar dit is nog niet geheel duidelijk of dat gaat lukken. (NB de staging/test-omgeving voor de ROSA is ondertussen al gedeeld hoewel ze nog niet helemaal klaar zijn).

NB Tegelijkertijd is ook een nieuwe versie van de Begrippeneditor in een testomgeving geplaatst. Bij een eerste blik die Brian daarop heeft geworpen op 4 december zijn er allerlei bugs aan het licht gekomen

die eerst moeten worden opgelost. De reeds in productie zijnde Begrippeneditor kent die tekortkomingen niet en wordt dus ook gewoon gebruikt voor Operatie Stofkam.

3. Operatie Stofkam

Jacob heeft alle opmerkingen en voorgestelde wijzigingen (zie de eerdere [notitie](#)) verwerkt en is nu bezig met die in de begrippeneditor op te nemen. Dat is niet automatisch echter helemaal te doen, er moet gewoon per begrip (500 stuks dus) nog een handmatige slag overheen om het helemaal perfect te krijgen.

Bedoeling is dat in het QA-team ROSA op 2 december de begrippen met aanpassingen in de definitie opnieuw worden voorgelegd om te laten vaststellen en als men bepaalde uitwerkingen niet acceptabel vindt, dat we hiervoor wijzigingsverzoeken richting de NORA gaan opstellen. In de AR van begin februari 2026 kunnen ze dan (opnieuw) vastgesteld worden. Een update van het hele proces is op 16 oktober al in de AR door Jacob gegeven (zie voor het verslag van de AR:

<https://www.edustandaard.nl/app/uploads/2025/02/Verslag-Architectuurraad-16-oktober-2025.pdf>)

De andere omzettingen vanwege NL-SBB leiden niet tot een nieuwe vaststelling. De uitkomst van dit proces zal ter kennisgeving worden meegegeven.

Het beste overzicht van alle voorgestelde wijzigingen krijg je in het [Word-document](#) met de geredigeerde wijzigingsvoorstellen. Hierin staan alle wijzigingen in preflabels, altlabels, definities en toelichtingen die in de vorige bijeenkomst van de Werkgroep Onderwijssemantiek zijn besproken en later van feedback voorzien door Brian, Jos en Maarten. Zie de opgeloste opmerkingen.

De geredigeerde begrippen staan ondertussen ook klaar in de nieuwe beheeromgeving. Je vindt ze door op de pagina **Filteren** te kiezen voor het filter **In bewerking** (de nieuw te adopteren NORA Basisbegrippen) en **Vastgesteld en in bewerking** (de geredigeerde bestaande begrippen. Zie voor de status het volgende agendapunt). Je kan ook de volgende link gebruiken: [https://rosa-begrippenkader.wikixl.nl/index.php/Special:GegevensBekijken/Begrippen?redactionele_status\[0\]=In_bewerking&redactionele_status\[1\]=Vastgesteld_en_in_bewerking](https://rosa-begrippenkader.wikixl.nl/index.php/Special:GegevensBekijken/Begrippen?redactionele_status[0]=In_bewerking&redactionele_status[1]=Vastgesteld_en_in_bewerking)

Jacob is nog niet klaar met het doorvoeren van de door de overgang naar NL-SBB noodzakelijke wijzigingen in de bronvermeldingen van de overige begrippen. Dat is nog heel veel werk.

Actie: alle leden van de werkgroep kunnen in de omgeving van de begrippeneditor meekijken en steekproefsgewijs zaken reviewen. Zie je zaken die niet kloppen, laat dat dan weten aan Jacob.

4. Redactionele statussen

We kennen op dit moment in het ROSA Begrippenkader de volgende Statussen:

- In bewerking
- Voorgesteld
- In consultatie
- Vastgesteld
- Verouderd

Bij zowel het NORA als ook bij het ROSA begrippenkader komen we nu in de situatie dat er wijzigingsverzoeken komen op eerder vastgestelde begrippen (bij de ROSA is dat bijv. nu de slag die we met Operatie Stofkam maken). De eerste reactie was om die begrippen, als het verzoek wordt gehonoreerd, weer op “in bewerking” te zetten. Daarmee is echter het verschil tussen een mogelijk helemaal nieuw begrip dat nog in bewerking is en een reeds eerder vastgesteld begrip dat weer in bewerking is niet meer te zien. Bij de NORA is daarom de status “Vastgesteld en in bewerking” daarvoor in het leven geroepen. Hetzelfde gebeurt als die begrippen daarna weer “voorgesteld” worden. Hiervoor is in de NORA voorlopig de status “herzien” bedacht. Deze statussen zouden we ook bij het ROSA begrippenkader (en andere onderwijsbegrippenkaders) moeten gaan gebruiken.

Als we dat gaan doen dan zouden we ons ook moeten buigen over de status “in consultatie”. Die is nl. bijna nooit gebruikt omdat die heel erg samenvalt met “voorgesteld” (ook bij de NORA is dit zo). Moeten we deze status niet gewoon schrappen?

NB er is in de gebruikersraad van de NORA ook geopperd om de status “verouderd (vervallen)” te splitsen in “verouderd” en “vervangen” waarbij er dan ook verwijzing moet zijn naar het nieuwe begrip dat deze vervangt.

Besluit:

- Na discussie komen we tot het volgende voorstel van redactionele statussen:
 - In bewerking
 - Voorgesteld
 - Vastgesteld
 - Vastgesteld en in bewerking
 - Herzien en opnieuw voorgesteld
 - Vervallen (dit is een verouderd begrip dat niet vervangen is door een nieuw begrip)
 - Vervangen (dit is een verouderd begrip dat vervangen is door een nieuw begrip. Voorbeeld BRIN-code is vervangen door instellingscode. Omdat er niet een technische manier is om automatisch een nieuw begrip te koppelen aan het begrip dat is vervangen, moeten we dat in de Historische notitie en wellicht ook in de toelichting beschrijven).
- **Actie Jacob:** Deze statussen opvoeren in de Begrippeneditor en bestaande statussen erop aanpassen.
- **Actie Jacob:** Jacob gaat deze statussen in de spelregels opnemen en documenteren van deze statussen (zie ook agendapunt 5).
- **Actie Brian:** Afstemmen met de Expertgroep NORA Begrippenkader.

5. Spelregels/attributen aanpassen aan NL-SBB

Met de introductie van NL-SBB betekent dit dat we ook onze Spelregels in de NORA daarop moeten aanpassen, zie: https://rosa.wikixl.nl/index.php/Spelregels_ROSA-begrippen.

Aanpassingen die nodig zijn:

- Daarbij gaat het in ieder geval om de attributen en hun beschrijving. We zouden ervoor kunnen kiezen om per attribuut te verwijzen naar de NL-SBB standaard en evt. een aanvulling daarop te geven als die voor het ROSA Begrippenkader relevant is (bijv. het hanteren van nadere afspraken over de vulling van die velden, denk aan waardenlijsten, spellingsregels etc.).
- Verder nakijken of de gehele tekst nog klopt met hoe we nu werken (Brian heeft al zeer recent wat kleine tekstuele wijzigingen gedaan).

- Bepaalde onderdelen nader documenteren, in ieder geval de Redactionele statussen.
- Wellicht zijn ook de Uitgangspunten van het NORA Begrippenkader nog iets waar we wat mee moeten: https://www.noraonline.nl/wiki/Uitgangspunten_NORA_Begrippenkader

Actie Jacob: aanpassen van de spelregels, Brian doet eerste review. Daarna agenderen in de werkgroep.

6. Van Redactieteam naar Werkgroep Onderwijssemantiek

In het verslag van de AR is te lezen:

Het 'Redactieteam ROSA Begrippenkader' heeft een bredere verantwoordelijkheid dan alleen het beheer van het begrippenkader; het behandelt ook onderwerpen als KOI, conceptuele informatiemodellen en andere aspecten van semantische interoperabiliteit. Daarom wordt voorgesteld de naam te wijzigen in 'Werkgroep Onderwijssemantiek'. Dit positioneert de werkgroep als een generieke Edustandaard-werkgroep met een focus op de informatielaag en semantische interoperabiliteit.

De Architectuurraad (AR) bespreekt het voorstel:

- *Gerald (DUO) merkt op dat de scope van de werkgroep hiermee inderdaad breder wordt dan enkel begrippen.*
- *Menno Scheers (SURF) verwijst naar het Novius-raamwerk voor informatiemodellering. Jacob en Gerald geven aan dat methodieken als MIM en AMIGO hier ook invulling aan geven. Jacob neemt dit punt mee om de scope van de werkgroep verder aan te scherpen.*

De AR bekrachtigt het voorstel om de naam te wijzigen en zal de Standaardisatieraad adviseren dit vast te stellen, onder de voorwaarde dat de verbreding van de scope helder wordt toegelicht.

Als actie hebben we daarom meegekregen: De Werkgroep Onderwijssemantiek levert een aangescherpte beschrijving van haar (verbreden) scope en takenpakket aan.

Actie Brian: opstellen van een concept hiervoor. Aan de werkgroepleden wordt gevraagd om hier inhoudelijk op te reageren en te komen met eventuele aanpassingen.

7. FORA Begrippenkader

Vorige keer is de actie uitgezet om een analyse te doen welke begrippen in een FORA Begrippenkader thuis zouden horen waarbij er een tweedeling is tussen:

1. Begrippen die alleen relevant voor het Funderend onderwijs (fo) zijn (meestal domeinbegrippen) en niet voor de andere sectoren/werkingsgebieden. Deze begrippen die nu nog in het ROSA Begrippenkader staan zouden daaruit kunnen en verhuizen naar het FORA Begrippenkader.
2. Begrippen die relevant zijn voor zowel het fo (en de FORA) als ook mbo en ho. Dit zullen ook architectuurbegrippen zijn, GIV-begrippen (Gemeenschappelijke Informatievoorziening) en onderwijsbrede domeinbegrippen. In principe nemen we deze begrippen op in het ROSA Begrippenkader (daar staan de meeste al) en neemt het FORA Begrippenkader deze over (adoptie of overnemen maar dan specifiek invullen bijv. de toelichting of een uitleg toevoegen. Via de harmonisatierelaties kan de link met het ROSA Begrippenkader gelegd worden).

Maarten geeft als actiehouders een update. Hij heeft in de map [Werk-in-uitvoering/FORA Begrippenkader](#) een bestand geplaatst waarin de eerste selectie is opgenomen waarbij hij ook aangeeft welke begrippen alleen voor het fo van toepassing zijn en welke voor het hele onderwijs. Bij de eerste groep begrippen wordt het Begrippenkader FORA de bron voor die begrippen, bij de tweede groep zal dat het ROSA Begrippenkader worden en neemt de FORA die exact over (SKOS:exactmatch / NL-SBB Exact overeenkomstig aka adoptie) of met eventueel een specifiekere invulling die wel in lijn is met de definitie in het ROSA Begrippenkader (SKOS:narrowmatch / NL-SBB Is vrijwel overeenkomstig).

Actie: alle werkgroepleden wordt gevraagd om de selectie te reviewen.

8. Update lopende zaken

- Update SLO-begrippen. Brian heeft Jurre er informeel op gewezen dat dit nog gedaan moet worden, maar tot een vervolgspraak heeft dit door tijdgebrek aan beide kanten nog niet geleid.
- Wijzigingsverzoek 005 - Toevoegen begrippen mbt Toetsen en examineren. Afhankelijk onder meer van overleg met SLO. Wordt meegenomen met de update vanuit SLO.
- Update van de collectie Toegang – uitkomst van de NORA werkgroep IAM hiervoor gebruiken. NB dat gaat onderdeel worden van het NORA Begrippenkader. De eerste set van IAM-begrippen zijn op 11 november voorgesteld aan de Gebruikersraad van de NORA (https://www.noraonline.nl/wiki/NORA_Gebruikersraad_2025-11-11, zie specifiek: [https://nora-begrippen.wikixl.nl/index.php/Lijst_van_voorgestelde_begrippen_\(2025-11-11\)](https://nora-begrippen.wikixl.nl/index.php/Lijst_van_voorgestelde_begrippen_(2025-11-11))).
- IBP-begrippen verder gaan uitwerken en toevoegen. Maarten heeft al een eerste inventarisatie gemaakt: [IBP-begrippen.xlsx](#). We zoeken een actiehouders om dit verder op te pakken. Bij de NORA is hier ook nog geen werkgroep mee bezig.

9. W.v.t.t.k.

Excel-template NL-SSB

Binnen de NL-SBB wordt een Excel-template ontwikkeld om begrippenverzamelingen te kunnen specificeren (en importeren in systeem/applicatie). Bedoeld voor aanleveren van begrippen. Of we dit kunnen gebruiken is nog niet getest.

Begrippen nodig in RIO canonieke modellen

In de werkgroep RIO Canonieke modellen zijn een aantal eigenschappen besproken die aan klassen van het canonieke model vo moeten worden toegevoegd. Het gaat om:

- Leerweg
- Schoolsoort
- Profiel

Brian heeft Engelen en Elsbeth gevraagd om mee te kijken/denken en met definities te komen die en bij Gegevensmanagement in het begrippenkader worden vastgelegd en ook in de canonieke modellen dan terechtkomen. Zo worden ze ook in het ROSA Begrippenkader overgenomen.

Belangrijkste punten:

- Schoolsoort was al gedefinieerd in het ROSA Begrippenkader en die definitie wordt ook overgenomen in het DUO begrippenkader RIO-vo. Is een kenmerk van de vo-opleidingserkenning en niet van de vo-opleiding.
- Leerweg heeft een specifieke betekenis in het vo (voor het vmbo) maar ook het mbo kent de term leerweg. Daar is de betekenis echter anders. Conclusie: het zijn twee begrippen die elk in hun eigen context zijn gedefinieerd.
- Profiel kent al een goede definitie afkomstig van SLO die in het ROSA Begrippenkader was opgenomen. Deze zal worden gebruikt. NB in de definitie is er sprake van de term bovenbouw. Bovenbouw en onderbouw zijn derhalve apart ook als begrip bij DUO opgenomen en zullen ook in het ROSA/FORA begrippenkader specifiek voor het vo een plek moeten krijgen.

NB Na de werkgroepvergadering zijn er in de mail over en weer nog aanpassingen voorgesteld en zijn we uiteindelijk tot een resultaat gekomen waar we ons in kunnen vinden: [008 - toevoegen-aanvullen van begrippen Schoolsoort, profiel, leerweg, onderbouw, bovenbouw.xlsx](#)

NB Vwb het mbo zal ook met SBB nog afgestemd worden ten aanzien van de juiste definitie (en die van leertraject). Die volgen later nog.